

1 Milliseid tähtaegu kohaldatakse tsiivilmenetluses?

Õigusküsimustes on ajal oluline tähtsus. Tsiivillasjade puhul mõjutavad ja piiravad õigussituatsioone kahte eri liiki tähtajad: tsiivilõiguslikud tähtajad ja menetlustähtajad. Tähtaegade suhtes kohaldatakse konkreetseid arvutuspõhimõtteid ja -meetodeid sõltuvalt sellest, kas tähtajad on sisulised või menetluslikud.

Kui sõnaselgelt ei ole sätestatud teisiti, on seaduses sätestatud tähtajad tsiivilõiguslikud tähtajad.

Tsiivillasjade puhul kohaldatavate tähtaegadega seoses osutatakse Portugali õigusaktides konkreetset aegumistähtajale, möödunud tähtajale ja tähtajale, mille jooksul õigust ei kasutatud (tsiviilseadustiku artikkel 298).

Õigus tugineda tähtaja aegumisele tekib siis, kui konkreetse õiguse omanik ei ole kasutanud seda õigust seaduses sätestatud aja jooksul, tingimusel et õiguse omanikul oli vaba voli seda õigust kasutada ja selle õiguse suhtes ei kohaldata seadusest tulenevat erandit. Seega kinnitatakse veel kord õigussuhete kindluse ja turvalisuse tähtsust sellega, et õiguse kasutamiseks ei anta piiramatult aega. Tähtaja aegumisele saab tugineda isik, kes sellest kasu saab. Sellele ei saa tugineda kohus omal algatusel.

Üldjuhul tähendab tähtaja möödumine õiguse või õigussituatsiooni kasutamise võimaluse möödumist (tagasiulatava jõuta) kindlaksmääratud perioodi möödumisel.

Kui tähtaja möödumine ilmneb poolte pädevusse mittekuuluvates küsimustes, tõstatab tähtaja möödumise küsimuse kohus omal algatusel ning sellele võib tugineda menetluse mis tahes etapis. Kui tähtaja möödumine ilmneb poolte pädevusse kuuluvates küsimustes, tuleb tulemuslikkuse tagamiseks tugineda sellele kohtus või kohtuväliselt.

Õiguse kasutamata jätmine tähendab seda, et isik ei kasutanud ära õigust seaduses sätestatud aja jooksul täielikult või osaliselt midagi teha, s.t õigust saada kasu või majanduslikku eelist. Selle tulemusel vastav õigus kaob.

Õiguse kasutamata jätmise küsimust ei saa tõstatada kohus omal algatusel.

Menetlustähtajad on sätestatud õigusaktides eesmärgiga avaldada asjale konkreetset mõju (näiteks menetluse algatamise või vastuväidete esitamise tähtajad) ning tähtajad on kas minimaalsed või kohustuslikud.

Minimaalsete tähtaegade eesmärk on teatava ajani edasi lükata võimalus teha konkreetne toiming või mõne teise perioodi arvestamise algusaeg.

Kui kohustuslik tähtaeg järgneb minimaalsele tähtajale, käsitatakse neid kahte perioodi ühena.

Menetlustähtaeg võib olla kindlaks määratud seaduses või selle võib ette näha kohus.

2 Puhkepäevade loetelu vastavalt 3. juuni 1971. aasta määrusele (EMÜ, Euratom) nr 1182/71.

Nimetatud määruse kohaselt hõlmavad puhkepäevad Portugalis järgmisi päevi:

1. jaanuar, Suur Reede, 25. aprill, 1. mai, 10. juuni, 15. august ning 8. ja 25. detsember.

3 Millised üldsätted kehtivad eri tsiivillasjade menetlemise tähtaegade suhtes?

Portugali tsiivilkohtumenetlust käsitlevates õigusnormides on sätestatud üldreegel, mille kohaselt on mis tahes erisätete puudumise korral pooltel aega kümme päeva, et taotleda mis tahes toimingut tegemist või kohtumenetlust, väita õigustühisust, esitada kaasnev hagi või kasutada mis tahes muid menetlusõigusi. Kümnapäevane tähtaeg kehtib ka teise poole väidetele vastamisel (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 149).

4 Kui toimingu või formaalsuse peab sooritama ettenähtud ajavahemiku jooksul, siis mida peetakse toimingu või formaalsuse sooritamise alguseks?

Reeglina hakatakse mis tahes vastuse esitamise tähtaega arvestama asjaomasest aktist teavitamisest (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 149 lõige 2).

Menetluse ajal esitatakse pooltele mõeldud teated nende õigusesindajatele.

Kui teate eesmärk on kutsuda isik isiklikult kohtusse, siis lisaks esindaja teavitamisele saadetakse tähtitud kirjaga teatis ka poolele endale. Teatises märgitakse ära kohtusse ilmumise kuupäev, kohtu asukoht ja kohtusse ilmumise eesmärk.

Esindajaid teavitatakse e-kirja teel (täiendavate selgituste saamiseks vt 26. augusti 2013. aasta rakendusmäärus (*Portaria*) nr 280/13) ning arvutisüsteem töötab kuupäeva, mil teatis edastati, eeldusel et see toimus kolmandal päeval pärast teatise koostamist või sellele järgneval esimesel tööpäeval, kui kolmas päev ei lange tööpäevale.

Kättetoimetamine tähtitud kirja teel (kättesaamiskinnitusega) loetakse toimunuks päeval, mil kättesaamiskinnitus allkirjastatakse, ning teatis loetakse adressaadile kättetoimetatuks isegi juhul, kui selle kinnituse allkirjastas kolmas isik, eeldusel – kui puuduvad vastupidised tõendid – et kiri edastati viivitamatult adressaadile (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 230 lõige 1).

Kirjalikest lepingutest tulenevate rahaliste kohustuste täitmise eesmärgil algatatud menetluste puhul, kus pooled on valinud ise kättetoimetamisadressi, edastatakse dokumendid valitud aadressile, tingimusel et nõude summa ei ole suurem kui 30 000 eurot. Kui nõude summa on sellest piirsummast suurem, siis ei tohi see olla suurem kaupade või teenuste pideva tarnimisega seoses võetud kohustusest. Kui adressaat keeldub kättesaamiskinnitust allkirjastamast või kirja vastu võtmast, teeb postiljon juhtunu kohta enne kirja tagastamist kande ning teade loetakse kättetoimetatuks juhtunu kohta tehtud kande alusel. Tähtaega hakatakse arvestama juhtunu kohta kande tegemise päevast.

Kui kiri tagastatakse sellepärast, et adressaat ei ole seaduses sätestatud aja jooksul sellele postkontorisse järele tulnud või et muu isik (mitte adressaat) keeldub allkirjastamast kättesaamiskinnitust või kirja vastu võtmast, saadetakse adressaadile uus tähtitud kiri koos kättesaamiskinnitusega. Sel juhul lisatakse kirjale – ametlikult kinnitatud vormil – kogu kohustusliku teabe koopia. Postiljon peab märkima üles kirja postitamise kuupäeva ja täpse koha ning viivitamata edastama kättetoimetamist käsitleva teabe kohtule. Kui kirja ei ole võimalik postitada adressaadi postkasti, jätab postiljon asjaomasele aadressile teate. Sellisel juhul leitakse, et kättetoimetamine toimus postiljoni märgitud kuupäeval või – kui jäetakse teade – kaheksandal päeval pärast seda kuupäeva (kusjuures adressaati teavitatakse sellest talle kõige viimasena saadetud kirjas). Just sellest hetkest hakatakse arvestama kättetoimetamisest jooksma hakkavat menetlustähtaega.

Kui teate toimetab kätte õigusesindaja, kohtutäitur või kohtusekretär, hakatakse tähtaega arvestama ajast, mil adressaat allkirjastab kättesaamiskinnituse. Tsiivilkohtumenetlust käsitlevate õigusnormide kohaselt on võimalik tähtaja pikendamine (seadusandja antud täiendav periood), et võtta arvesse kättetoimetamiskoha ja asja menetleva kohtu vahelist geograafilist kaugust või asjaolu, et teatist ei toimetatud kätte isiklikult adressaadile. Sellisel juhul hakatakse kohustuslikku tähtaega arvestama alles selle pikendusperioodi lõpust.

Kättetoimetamine toimub avalike teadete ja teadaannete abil, kui adressaadi asukoht ei ole teada. Lisaks tuleb avaldada teade avalikult juurdepääsetaval veebisaidil (vt eespool nimetatud 26. augusti 2013. aasta rakendusmääruse nr 280/13 artikkel 24). Sellisel juhul loetakse teade kättetoimetatuks päeval, mil avaldatakse viimane teade. Pikendatavat tähtaega hakatakse arvestama kättetoimetamise päevast. Kaitsevaidete esitamise tähtaega hakatakse arvestama tähtaja seadusliku pikendusperioodi lõpust.

5 Kas dokumentide edastamise või kättetoimetamise viis (isiklikult kohtuaituri kaudu või posti teel) võib mõjutada või muuta tähtaja algust?

Jah. Vt eelmisele küsimusele antud vastus.

6 Kas ajavahemiku kindlaksmääramisel võetakse arvesse ka sündmuse kuupäeva, kui tähtaeg hakkab kulgema teatavast sündmusest?

Toiming, sündmuse, otsuse, kättetoimetamise või teavitamise tegelikku kuupäeva arvesse ei võeta.

7 Kui tähtaeg on väljendatud päevades, kas nimetatud päevade arv tähendab kalendripäevi või tööpäevi?

Seaduses sätestatud või kohtu kindlaks määratud menetlustähtjad on katkematud. Nende tähtaegade arvestamine peatatakse siiski kohtu puhkuse ajaks – välja arvatud juhul, kui menetlustähtaeg on kuus kuud või pikem või kui toimingud on seotud menetlusega, mis on seaduse kohaselt liigitatud kiireloomuliseks –, välja arvatud juhul, kui kohtunik otsustab põhjendatud määrusega ja pärast poolte ärakuulamist peatada menetlustähtaja kulgemise. Kui menetlustoimingu tegemiseks ette nähtud tähtaeg saabub päeval, mil kohus on suletud, pikendatakse kõnealust tähtaega järgmise tööpäevani. Kohus puhkab 22. detsembrist 3. jaanuarini, palmipuudepühast 2. ülestõusmispühani ja 16. juulist 31. augustini.

8 Millal väljendatakse tähtaega nädalates, kuudes või aastates?

Kui selline tähtaeg on väljendatud kuudes või aastates, määratakse algusaeg kindlaks samal viisil, s.t tähtaega hakatakse arvestama päevast, mis järgneb kättetoimetamise või teavitamise kuupäevale või tähtaja arvestamise algust tähistava sündmuse toimumisele.

9 Millal nädalates, kuudes või aastates väljendatud tähtaeg möödub?

Päevades väljendatud tähtaeg möödub kuupäeval, mis saabub, kui tähtaja arvestamise algusajale lisatakse teatav arv päevi, nagu on kirjeldatud käesoleva küsimuse punktile b antud vastuses.

Nädalates, kuudes või aastates väljendatud tähtaeg, mida hakatakse arvestama konkreetsest kuupäevast, möödub viimase nädala, kuu või aasta vastava päeva südaööl. Kui vastavat kuupäeva viimases kuus ei ole, möödub tähtaeg selle kuu viimasel päeval (tsiviilseadustiku artikli 279 punkt c).

Kuna pühapäevi ja riigipühaid käsitatakse kohtu puhkepäevadena, lükkuvad pühapäeval või riigipühal saabuvad tähtjad edasi esimesele tööpäevale, kui asjaomast akti tuleb arutada kohtus.

10 Kui tähtpäev saabub laupäeval, pühapäeval või riigipühal, kas see pikeneb esimese järgneva tööpäevani?

Kohtud on avatud ainult tööpäevadel.

Kõigi menetlustähtaegade arvutamisel kohaldatakse reeglit, et menetlustoimingu tegemiseks ette nähtud tähtaega pikendatakse järgmise tööpäevani, kui selle lõpp langeb kuupäevale, mil kohtud on suletud.

11 Kas teatavate asjaolude korral tähtaega pikendatakse? Millised on tähtaja pikendamise tingimused?

Seaduses sätestatud menetlustähtaega on võimalik pikendada ettenähtud juhtudel. Poolte kokkuleppel võib tähtaega pikendada ühe korra tähtajaga sama pikaks ajaks (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 141).

12 Millised on apellatsioonkaebuse esitamise eritähajad?

Apellatsiooni esitamiseks on 30 päeva alates otsusest teatamisest ning kiireloomuliste asjade puhul ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 644 lõikes 2 ja artiklis 677 sätestatud asjade puhul 15 päeva.

Kui pool on jätnud kohtusse ilumata ja teda ei pea teavitama vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklile 249, hakatakse apellatsiooni esitamise tähtaega arvestama otsuse avaldamisest, välja arvatud juhul, kui ta siiski ilmub kohtusse enne selle tähtaja lõppu. Sellisel juhul tuleb teda teavitada kohtuotsusest või -määrusest ning tähtaega hakatakse arvestama teatamise kuupäevast.

Menetluse käigus tehtud suuliste määruste või kohtuotsuste puhul hakatakse tähtaega arvestama nende tegemise päevast, tingimisel et isik oli kohal või talle oli edastatud kutse osaleda otsuse tegemisel.

Ka muudel juhtudel peale eespool kirjeldatud juhtude, mil teavitamine ei ole kohustuslik, hakatakse tähtaega arvestama kuupäevast, mil isik sai otsusest teada.

Kostja võib vastata apellandi hagile sama aja jooksul, mis on ette nähtud apellatsiooni esitamiseks.

Oma vastuses võib kostja vaidlustada apellatsiooni lubatavuse või ajastuse ning samuti selle õiguspärasuse.

Kui apellatsiooni eesmärk on läbi vaadata kogutud tõendid, pikendatakse apellatsiooni esitamise ja sellele vastamise tähtaega kümne päeva võrra.

Kui kostja taotleb apellatsiooni ulatuse laiendamist, võib apellant vastata 15 päeva jooksul alates taotlusest teavitamisest.

Kui apellante või kostjaid on mitu – isegi kui neid esindavad erinevad advokaadid –, määratakse nende kõigi hagidele omad tähtjad. Kohtu kantselei peab tagama, et kõiki asju menetletakse nende asjade jaoks sätestatud tähtaegade jooksul.

13 Kas kohus võib eelkõige kohtusse ilmumise tähtaega muuta või määrata kohtusse ilmumiseks kindla kuupäeva?

Seadusest tulenevaid tähtaegu ei saa lühendada.

14 Kui toimingust, mis on suunatud menetlusosalisele, kes elab kohas, kus tema suhtes võidakse kohaldada tähtaegade pikendamist, teatatakse menetlusosalisele kohas, mille elanike suhtes nimetatud pikendamist ei kohaldata, kas siis selline isik kaotab õiguse tähtaja pikendamisele?

Kostja, kellele on toimetatud kätte hagiavaldu, et ta vastaks seoses konkreetse tsiviilhagiga, peab kaitseargumendid esitama tähtaja jooksul. Tähtaega võidakse pikendada, kui teatis on kätte toimetatud väljaspool kohtu tööpiirkonda, kus menetlus läbi viiakse. Kaitsevaidete esitamise tähtaja pikendamine sõltub sellest, kas teatis toimetatakse kätte väljaspool kohtu tööpiirkonda, kus menetlus läbi viiakse, ning mitte sellest, kus asub teatise saanud isiku elukoht (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 245).

15 Millised on tagajärjed, kui tähtaegadest kinni ei peeta?

Kohustusliku tähtaja möödumisega kaob hagi esitamise õigus. Põhjendatud juhul võib siiski hagi esitada pärast tähtaja möödumist ja sellest olenemata võib hagi esitada ka tähtpäevale järgneva kolme tööpäeva jooksul, tingimisel et koheselt tasutakse ka trahv.

16 Milliseid õiguskaitselahendusi võivad kohtusse ilumata jätnud menetlusosalised kasutada tähtaja lõppemise korral?

Põhjendatud juhul võib menetlustoimingu teha ka pärast tähtaja möödumist, nagu on osutatud küsimusele nr 14 antud vastuses, s.t juhul, kui ilmnes takistus, mis ei tulenenud neist isikutest, kelle suhtes tähtaega kohaldatakse, või nende esindajatest ning mis ei võimaldanud teha menetlustoimingu õigeaegselt.

Sellisel juhul peab takistusele tuginev pool viivitamatult esitama oma väiteid toetavad tõendid.

Olenemata põhjendatud takistuse olemasolust võib menetlustoimingu teha tähtpäeva möödumisele järgneva kolme tööpäeva jooksul, kui tasutakse trahv, nagu on märgitud eespool, ning kohtunik võib erandkorras otsustada vähendada trahvi või loobuda selle sissenõudmisest, kui isikul on ilmselged majandusraskused või kui summat peetakse ilmselgelt ebaproportsionaalseks. Seda eelkõige kohtuasjade puhul, kus õigusesindaja kasutamine ei ole kohustuslik ja teo on toime pannud menetlusosaline ise.

Lisateave

[Õiguspoliitika peadirektor](#)

[Õigusemõistmise peadirektor](#)

Ametlik väljaanne

Õigusdokumentide andmebaas

Viimati uuendatud: 10/09/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.